

Rørvik rundt år 1900

Rundt år 1900 var Rørvik blitt et lite senter i Ytre Namdal. Her fant vi flere og mer spesialiserte handelsmenn og handverkere enn andre steder i området. Her var urmakere, slaktere, bakere, snekkere, skomakere, murere, smeder, loser, skipper, syersker, malere, skredere, en båtbygger, en garver, og en farver.

Viktige tjenestemenn som lege, lensmann og prest var nå bosatt på Rørvik. Stedet hadde fått et kapell i 1896, og året etter fikk stedet eget skolehus, som i dag består som Rørvik barnehage.

Rørvikmartnaden ble holdt første gang i 1886 etter initiativ fra Paul Anzjøn, og den bestod til 1940. Den hadde i noen år en viss handelsmessig betydning, men den fikk etter hvert mer karakter av «en Folkefæst end et Handelsstevne», som lensmannen sa. Dette handelsstev-

net, som det ble kalt i starten, må ha vært populært for rundt århundreskiftet det ble besøkt av over 2000 mennesker hver dag.

Det at det til enkelte tider kunne være mye folk på Rørvik, kan forklare hvorfor stedet har hatt så mange bevertningssteder og losjihus. Deres lovlige historie begynte i 1864, da fikk en baker som bodde på Rørvikhaugen (i dag Byåsen) tillatelse til øl- og vinutsalg. En annen person som også drev slik virksomhet, var «Jomfru Mette Pedersen, Rørvigholmen» (Mette på skjæret). Hun fikk skjenkebevilling av kommunestyret selv om de mente at hun var «særdeles mindre skikket» til å få det. Etter hvert ble det færre skjenkesteder og flere rene kafeer, og kanskje kunne en i Rørviks gater fra 1895 høre hornmusikk fra Rørvik Musikkforening som ble stiftet da.

Rørvik var en stund en egen brann- og bygningskommune, og den første reguleringsplanen kom i 1909. Før den tid satte folk opp hus der de fikk lov av grunneieren. «Fasadene vender i alle de retninger som kompassrosens streker angir», skrev Namdalens Folkeblad i 1932. Og ikke alle hadde like staslige hus som handelsmennene. Vi ser også utviklinga i båttypene, her er åpne nordlandsbåter, en lister på land, dekksbåter med motor og et dampskip. Tidspunktet er trolig 1920-tallet.

Her ser vi de fleste av handelsmann Bergs hus. Forretningsvirksomheta omfattet rundt år 1900 «almindeligt Landhandleri, Sild- og Fiskeforretning, tilligemed Notbrugsbedrift og Ekspeditioner under Lofot- og Gjøslingfiskeeriene, Bageri, Dampskibsekspedition og Kulforretning. Ved siden deraf er drevet Gaardsbrug». Han eide også 1/3 av fiskedampskipet «Havellen», og han hadde to jekter, «Petra» og «Søblomsten», og han var medeier i trandamperiet i Sør-Gjøslingan. Firmaet skiftet navn flere ganger på grunn av konkurser, A.S. Berg & Co het det i perioden 1906 – 1922. Bildet er trolig tatt først på 1920-tallet.

Rørvik opplevde tidlig i si tettstedshistorie noen av de problemene som følger med tettstedsvekst. Alt i 1873 hevdet presten at «Uordenen er tiltaget i en forferdelig Grad...», og mange ble botelagt for ulovlig alkoholomsetning. Lensmannen ville «at Kjøbstadsordningen for Vin- og Øludsalg, Dans og andre Lystigheder gjøres gjeldende for Gaarden Rørvig og underliggende Husmannspladse...». For å motvirke alkoholproblemene ble losjen Ungbirken stiftet i 1905, og vi fikk en egen Avholdskafe. Den lå der Einar Olsen Ur og Optikk holder til i dag. Også avisa Namdalens Folkeblad, som kom ut i Rørvik i tida 1899 – 1963, med unntak av tre krigsår, var i de første årene knyttet til avholdsbevegelsen. Avisa hadde til 1926 undertittelen «Affholds-, Nyheds- og Avertissementsblad, Et Underholdningsblad for Hjemmet».

Handelsstevnet på Rørvik var populært blant folk, men både kommunestyret og lensmannen likte arrangementet dårlig. Kommunestyret ville i 1897 ha forbud mot karusell og panorama og ingen akrobat, magisk kunstner, gjøgler eller taskenspieler burde få vise sine kunstner. Men martnaden med sine gjøglere besto til krigen stoppet den i 1940, og dette bildet er fra 1920-årene. I 1967 dukket imidlertid dagens utgave av Rørvikmartnaden opp, og den består fremdeles.

Denne kirka fra 1896 er litt annerledes enn dagens kirke. Årsaken til det er at kirka ble bombet 1.mai 1940 av tyske fly. Meininga var nok ikke å treffe kirka som de gjorde, målet var trolig telegrafstasjonen. Gata i forgrunnen heter i dag Johan Bergs gate. I huset i midten holdt skredder H. I. Hansen til mens Magdalena Hansen drev manufakturforretning i huset til høyre. Årstallet er 1911.

VIKNA
KOMMUNE